

طریقہ نماز عید

شیخ طریقت، امیر اہلسنت، بانی دعوت اسلامی، حضرت علامہ مولانا ابوبلال

محمد الیاس عطار قادری رضوی
دامت بركاتہم
العسالیہ

مکتبۃ المدینہ

الحمد لله رب العالمين والصلاة والسلام على سيد المرسلين
أما بعد فأعوذ بالله من الشيطان الرجيم بسم الله الرحمن الرحيم

طریقه نماز عید

این رساله را از اول تا آخر مکمل بخوانید ان شاء الله عزوجل فوائدها را خواهد دید.

فضیلت درود شریف

مالک ومختار، محبوب پروردگار (عزوجل و صلی الله تعالی علیه وآله وسلم) ارشاد می فرمایند: کسی که بر من روزِ جمعه و شبِ جمعه صد بار درود شریف بخواند، الله تعالی یکصد¹⁰⁰ حاجت او را رفع می فرماید، هفتاد⁷⁰ در آخرت و سی³⁰ در دنیا^(۱).

صلّوا علی الحبيب ! صلی الله تعالی علی محمد

دل زنده می شود

تاجدار مدینه، قرار قلب وسینه صلی الله تعالی علیه وآله وسلم می فرماید: کسی که شب های عیدین یعنی (عید الفطر وعید الضحی) را برای طلب ثواب قیام کرد یعنی در عبادت گذراند در آن روزیکه دل دیگران می میرد دل آن شخص نمی میرد^(۲).

جنت واجب میگردد

در یک مقام دیگر از معاذ بن جبل رضی الله تعالی عنه روایت است، می فرماید: کسی که پنج شب را به عبادت بگذارد، بر آن شخص جنت واجب می گردد، شب های هشتم، نهم ودهم ذوالحجه، شب عید الفطر و شب پانزدهم شعبان المعظم^(۳).

(۱) تفسیر در منثور، ج ۶، ص ۶۵۴.

(۲) سنن ابن ماجه، کتاب الصیام، باب فیمن قام لیلتي العیدین، ج ۲، ص ۳۶۵، رقم (۱۷۸۲).

(۳) الترغیب والترهیب، کتاب العیدین والأضحیة، باب الترغیب فی إحياء لیلتي العیدین، ج ۲، ص ۹۸، شماره حدیث (۲).

سنت های قبل از رفتن به عیدگاه

از حضرت بریده رضی الله تعالی عنه روایت است که حضور انور، شافع محشر، سید بحرور، محبوب ربّ اکبر صلی الله تعالی علیه وآله وسلّم در روز عید الفطر چیزی تناول فرموده و به نماز عید تشریف می بردند و در روز عید الضحی تا از نماز فارغ نمی گردید چیزی نمی خورد^(۱).

در بخاری شریف از سیدنا انس رضی الله تعالی عنه روایت است که حضور صلی الله تعالی علیه وآله وسلّم در روز عید الفطر تا چند عدد خرما تناول نمی فرمود به عیدگاه تشریف نمی بردند، و تعداد خرمای مصرفی طاق بودند^(۲).

سنت های رفتن و برگشتن از نماز عید

از سیدنا ابوهریره رضی الله تعالی عنه روایت است که آقای ما تاجدار مدینه صلی الله تعالی علیه وآله وسلّم برای نماز عید از یک راهی می رفتند و از راه دیگری بر می گشتند^(۳).

طریقه خواندن نماز عید (حنفی)

نیت نماز عید از این قرار است: نیت کردم که بخوانم دو رکعت نماز عید الفطر یا عید الاضحی با شش تکبیر زوائد آن خاص به رضای خدا، پشت سر امام حاضر بعد دستها را تا گوش بلند کرده تکبیر الله اکبر گفته شود، حسب معمول دست ها زیر ناف بسته ثناء خوانده شود، بعد دست ها تا گوش بلند شده الله اکبر گفته می شود و بعد از ادای تکبیر دستها آویزان یعنی باز می شوند،

(۱) جامع ترمذی، کتاب العیدین، باب ماجاء فی اکل یوم الفطر قبل الخروج، ج ۲، ص ۷۰، شماره حدیث (۵۴۲).

(۲) صحیح بخاری، کتاب العیدین، باب الأکل یوم الفطر قبل الخروج، ج ۱، ص ۳۲۸، شماره حدیث (۹۵۳).

(۳) جامع ترمذی، کتاب العیدین، باب ماجاء فی خروج النبی الی العید، ج ۲، ص ۶۹، شماره حدیث (۵۴۱).

بازهم تکبیر الله اکبر گفته دستها به گوش ها بالا میروند و باز می مانده، بار سوم نیز تکبیر الله اکبر گفته دست ها به گوش ها بالا می روند و بعد دستها بسته می شوند یعنی تکبیر اول گفته شده دست ها را بسته ثناء خوانده می شود و در تکبیرهای دوم و سوم دست ها باز بوده و باگفتن تکبیر چهارم دست ها بسته می شوند که در این قیام امام قرائت می خواند، (به خاطر باید داشت، آن جای که در قیام بعد از تکبیر چیزی خوانده شود دست ها باید بسته شود، و جای که خوانده نمی شود دست ها آویزان باشد^(۱))، و بعد رکوع و سجده رکعت اول انجام می گیرد، در رکعت دوم امام سوره حمد و آیاتی چند از قرآن را قرائت نموده بعد سه بار تکبیر گفته دست تا گوش ها بلند شده و در تکبیر چهارم بدون این که دست ها بالا بروند الله اکبر گفته به رکوع بروید و مثل روش های دیگر نماز را مکمل نمائید، بعد تشهد خوانده قعه تمام می شود، در میان تکبیرهای سه گانه رکعت اول و دوم به اندازه سبحان الله گفتن خاموش می باشید^(۲).

نماز عید بر چه کسانی واجب است

نماز عیدین واجب است^(۳) مگر نه بر همه بلکه بر کسانی که جمعه واجب است^(۴) در نماز عیدین آذان و اقامت نمی باشد^(۵).

(۱) ماخوذ از درمختار، رد المحتار، ج ۳، ص ۶۶.

(۲) فتاوی عالمگیری، ج ۱، ص ۱۵۰.

(۳) فتاوی عالمگیری، ج ۱، ص ۱۴۹.

(۴) الهدایه معه فتح القدیر، ج ۲، ص ۳۹.

(۵) بهار شریعت، حصه ۴، ص ۱۰۶.

خطبه عید سنت است

شرایط خطبه عیدین مطابق خطبه جمعه می باشد، اما فرق این است که خطبه در جمعه شرط و در عیدین سنت است، در جمعه خطبه قبل از نماز و در عیدین بعد از نماز خوانده می شود^(۱).

وقت نماز عیدین

نمازهای هر دو عید بعد از برآمدن آفتاب که به اندازه یک نیزه بلند شود یعنی (بعد از ۲۰ الی ۲۵ دقیقه از طلوع آفتاب) ضحوة کبری یعنی تا نصف النهار شرعی می باشد^(۲)، مگر در نماز عید الفطر تاخیر و نماز عید الضحی تعجیل مستحب است^(۳).

جماعت عید اگر ناقص شد چه خواهد کرد؟

مقتدی در رکعت اول بعد از تکبیرها رسید، در همان وقت تکبیر تحریمه را با سه تکبیر زواید بگوید، اگرچه امام قرائت را شروع کرده است بازهم مقتدی سه تکبیر زواید را بگوید، اگر امام از سه تکبیر بیشتر گفته بود و مقتدی آنها را گفته نتوانست و امام به رکوع رفت، پس باید با امام به رکوع برود و ایستاده تکبیر گفته نمی تواند و در رکوع تکبیرها را بگوید و اگر امام را در رکوع یافت و گمان غالب آن است که تکبیرها را گفته می تواند، پس تکبیرها را ایستاده اداء کرده بعد رکوع کند ورنه الله اکبر گفته به رکوع برود و در رکوع تکبیرها را بگوید، اگر تکبیرها را در رکوع انجام داده نتوانست که امام از رکوع سر بلند

(۱) خلاصة الفتاوى، ج ۱، ص ۲۱۳.

(۲) تبیین الحقائق، ج ۱، ص ۲۲۵، ملتان.

(۳) خلاصة الفتاوى، ج ۱، ص ۲۱۴.

کرد در این حالت باقی ساقط گردید (یعنی تکبیرهای باقیمانده را اکنون نگوید) و اگر امام را بعد از رکوع دریافت اکنون تکبیر نگوید بلکه بعد از سلام دادن امام حینیکه بقیه نماز را می خواند می تواند تکبیرها را بخواند، و در رکوع چنانچه قبلاً تذکر گردید اگر تکبیرها گفته شوند، دست ها بالا برده نشوند، اگر در رکعت دوم امام را دریافت درین موقع تکبیرهای رکعت اول را نگوید بلکه وقتی که برای رکعت اول فوت شده اش بلند شد در آنوقت بگوید اگر تکبیرهای رکعت دوم را با امام دریافت پس خوب، ورنه در آن هم همان تفصیل رکعت اول خواهد بود^(۱).

اگر به جماعت عید نرسید پس چه باید کرد؟

امام نماز عید را تمام کرد و شخصی بعد از آن رسید، اگر شامل نماز شده و یا نشده در هر دو حالت نمازش فاسد می باشد، پس اگر جای دیگری دریافت بخواند ورنه بدون جماعت خوانده نمی تواند، بهتر این است که این شخص چهار رکعت نماز چاشت بخواند^(۲).

احکام خطبه های عید

بعد از نماز دو خطبه بخواند، چیزهایی که در خطبه جمعه سنت اند در این هم سنت می باشند و چیزهایی که در آن مکروه بوده در این هم مکروه اند، اما در اینجا دو فرق موجود است، یکی این که قبل از خطبه اول جمعه نشستن خطیب سنت بود و در این یعنی (خطبه عید) ایستادن سنت است، دوم این که در

---

(۱) ماخوذ از درمختار، رد المحتار، ج ۳، ص ۵۵، ۵۶، ۵۷.

(۲) در مختار، ج ۳، ص ۵۸، ۵۹.

نماز عید قبل از خطبه اول نه^۹ بار و قبل از خطبه دوم هفت^۷ بار و قبل از پائین آمدن از منبر چهارده^{۱۴} بار الله اکبر گفتن سنت است و در جمعه نیست^(۱).

آداب و سنت های روز عید

در روز عید این امور سنت (یعنی مستحب) است

- (۱) موها را کوتاه کردن مطابق با سنت نبوی و شرع اسلام نه مدل های خارجی غیر اسلام،
- (۲) ناخن ها را گرفتن،
- (۳) غسل کردن،
- (۴) مسواک کردن،
- (۵) لباس خوب پوشیدن یعنی اگر لباس جدید موجود بود بهتر است یا لباس تمیز و شسته باشد،
- (۶) خوشبو استفاده کردن،
- (۷) انگشتر پوشیدن (توجه باید کرد که انگشتر نقره باشد اگر خواستید انگشتر بدست کنید پس توجه باید کرد که فقط کمتر از متقال یعنی چهار گرم نقره یک انگشتر استفاده نمائید، از یک انگشتر بیشتر نباشد و یک نگینه داشته باشد، بدون نگینه هم نپوشید، وزن نگینه مقید نیست، علاوه از انگشتر نقره مرد دیگر هیچ نوع انگشتر پوشیده نمی تواند)،
- (۸) نماز فجر را در مسجد محله خود خواندن،
- (۹) خوردن چند عدد خرما قبل از نماز عید الفطر مگر طاق باید باشد، اگر خرما موجود نبود چیز شیرین دیگری باید خورد، اگر قبل از نماز چیزی

(۱) در مختار، ج ۳، ص ۵۸، ۵۷، بهار شریعت، حصه ۴، ص ۱۰۹.

نخورید گناهی نیست مگر تا عشاء اگر چیزی خورده نشود مورد عتاب قرار خواهید گرفت،

(10) نماز عید باید در عیدگاه خوانده شود،

(۱۱) پیاده رفتن تا عیدگاه اگر ممکن باشد،

(۱۲) باسواری رفتن هم گناهی نیست اما پیاده رفتن حسب قدرت افضل است،

(13) برای نماز عید از یک راه رفتن و از راه دیگر برگشتن،

(14) قبل از نماز عید الفطر صدقه فطر دادن افضل و إلاً بعد از ادای نماز هم می توان داد،

(15) اظهار خوشحالی کردن،

(16) صدقه بکثرت دادن،

(17) با اطمینان کامل بطرف عیدگاه رفتن،

(18) یکدیگر را مبارکباد گفتن،

(19) بعد از نماز عید مصافحه و معانقه چنانچه بین مسلمانان رایج است انجام دادن که در آن اظهار مسرت می باشد^(۱)، مگر با امرد خوبصورت معانقه محل فتنه خواهد بود،

(20) هنگام رفتن به نماز عید الفطر در راه آهسته آهسته تکبیر بگوئید و در هنگام رفتن به نماز عید الضحی در راه به آواز بلند تکبیر بگوئید تکبیر این است:

اللَّهُ أَكْبَرُ اللَّهُ أَكْبَرُ لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ وَاللَّهُ أَكْبَرُ
اللَّهُ أَكْبَرُ وَلِلَّهِ الْحَمْدُ ط

(۱) الحدیقة الندیة، ج ۲، ص ۱۵۰، مسووی ج ۲، ص ۲۲۱.

یک مستحب عید قربان

احکام عید قربان مثل احکام فطر می باشد، مگر در بعضی کلمات فرقی است مثلاً در عید قربان مستحب این است که قبل از نماز عید چیزی خورده نشود قربانی داشته باشد یا نباشد، و اگر چیزی بخورد کراهت نیست.

به نسبت هشت^۸ حروفِ الله اکبر ۸ گل مدنی

تکبیر تشریق

(۱) از فجرِ نهم ذوالحجة الحرام تا عصر سیزدهم آن بعد از فرایض نماز پنجگانه که در مسجد باجماعت مستحبه اداء می گردد، خواندن تکبیر تشریق یک بار به آواز بلند واجب است و اگر سه بار گفته شود افضل^(۱) خواهد بود.

تکبیر تشریق این است :

اللَّهُ أَكْبَرُ اللَّهُ أَكْبَرُ لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ وَاللَّهُ أَكْبَرُ اللَّهُ أَكْبَرُ وَاللَّهُ أَحْمَدُ^(۲).

(۲) گفتن تکبیر تشریق فوراً بعد از سلام واجب است، یعنی تازمانی که چنین عملی انجام نگرفته باشد که نماز را نتوان شروع کرد^(۳)، مثلاً از مسجد بیرون رفت یا قصداً وضو را شکست یا تکبیر را فراموش کرده صحبت کرد پس تکبیر ساقط شده است، و اگر بدون اراده وضو شکست می تواند بخواند^(۴).

(۱) تبیین الحقائق، ج ۱، ص ۲۲۷.

(۲) مصنف ابن ابي شيبة، كتاب صلاة العیدین، باب كيف يكبر يوم عرفة، ج ۲، ص ۷۴، شماره حدیث (۱ ات ۴).

(۳) فتاوی عالمگیری، ج ۱، ص ۱۵۲.

(۴) در مختار، رد المختار، ج ۳، ص ۷۳.

(۳) تکبیر تشریح بر آن کسی واجب است که در آن شهر مقیم باشد و یا بر مقیمی اقتداء کرده باشد، اقتداء کننده خواه مسافر باشد یا روستائی باشد و اگر بر مقیمی اقتداء نکرده باشد بر آن یعنی (مسافر یا روستائی) واجب نیست.

(۴) اگر مقیم بر امام مسافر اقتداء کند بر مقیم واجب است اگرچه بر آن امام مسافر واجب نیست.

(۵) بعد از نفل، سنت و وتر تکبیر واجب نیست.

(۶) بعد از نماز جمعه واجب است و بعد از نماز عید قربان گفته می شود^(۱).

(۷) بر مسبوق (یعنی کسی که از او یک یا بیشتر رکعت فوت شده است) تکبیر واجب است مگر وقتی که خودش سلام داد بعد بخواند^(۲).

(۸) بر منفرد (یعنی کسی که تنها نماز می خواند) واجب نیست^(۳)، مگر بخواند بهتر است، زیرا که نزد صاحبین واجب است^(۴).

(برای معلومات مفصل فضایل عید و غیره در باب رمضان فیضان سنت، فیضان عید الفطر را مطالعه فرمائید).

ای الله عزوجل! ما را توفیق عنایت فرما تا خوشی های عید السعید را مطابق سنت های محبوبت انجام بدهیم و مارا زیارت حج بیت الله و دیار پاک مدینه و دیدار حقیقی تاجدار مدینه صلی الله تعالی علیه وآله وسلم بار بار نصیب بفرما تا مقامات عالیہ برای ما همچون عید ہمیشگی باشد.

آمین بجاه النبی الامین صلی الله تعالی علیه وآله وسلم

(۱) درمختار، رد المحتار، ج ۳، ص ۷۳.

(۲) تبیین الحقائق، ج ۱، ص ۲۲۷.

(۳) غنیة المتملی، ص ۵۲۶.

(۴) بهار شریعت، حصه ۴، ص ۱۱۱.